

Bu qala bizim qala. Bir az aşağı, bir az yuxarı, Şabran rayonunun Çaraqla Vələslı (əvvəlki adı Orta Əmirxanlı) kəndlərini yaxınlaşdırın, adamlarını yaxın dost, qonaq, qohum edən amillər çoxdur. Amma bu amillərin içərisində A.Bakıxanovun adlandırmasından sonra “Çıraqqala”ya çevirilmiş, tarixən “Çaraq-qala” kimi tanınmış əzəmətli, estetik cəhətdən mükəmməl abidənin də rolunu unutmaq olmaz. Vələslı camaatı gözlərini açanda başlarının üstündə, bir az da dəqiq desək, kəndin şimal-qərbindəki dağ silsiləsinin sıldırım qayalarında məqam tutmuş bu abidəni görüb. Çaraqlılar da bir and yeri kimi ora üz tutublar. Kəndlərin arasındakı məsafə iki kəndin cavanlarına buranı görüş, ünsiyyət yeri kimi seçmələrinə imkan verib. Görüşlər insanlar arasında dostluğun yaranması,

möhkəmlənməsi, ən vacibi isə övladlarının bir-birilərinə bağlanmaları ilə nəticələnib. Yüz ilin dostluğu. Amma bilmirəm ki, mənim atamla - İkinci Dünya müharibəsinin dəhşətlərini ömrünün sonuna qədər bədənin-dəki qızıl güllədə gəzdirmiş, xatirələrdə yaxşı müəllim kimi qalmış Allahverən Abbasovla, həmişə camaatın xeyirxah insan kimi tanıdığı, adamların sevincini özünün sevinci, kədərini kədəri bilmiş Şaban Şahbazov arasında dostluq nədən başlayıb, səbəb nə olub. Təkcə onu bilirəm ki, bu dostluğun tarixi az qala yüz ilə çatır. Yox, adlarını çəkdiyim bu klassik kişilərin heç biri yüz il yaşamaıyb. Bu dostluğun onların övladları tərəfindən indi də müqəddəs bir dəyər kimi qorunmasını qeyd etdiyim “yüz” rəqəminin reallıqdan uzaq olmadığının göstəricisidir.

Faiq Şahbazlı - 70

sualımın, başa düşmədiyim bir məsələnin olub-olmadığını soruşandan sonra, birlikdə kafedraya gəldik. Gülümseyib, - diqqətlə qulaq asırdın, - dedi. Sağol-laşıb ayrıldıq. İlk baxışda bir o qədər də ciddi görünməyən bu hadisə qəlbimdə dərin izlər buraxdı. Yadıma məşhur bir hekayət düşdü. Çoxdan oxumuşam. Səhv etmirsə, orta türkün böyük dəyərlərindən biri ilə bağlıdır: deyilir ki, digər tanınmış müəllimlər onun dərslində oturlurlar. Dərsləndən sonra hamı tərifləsə də, biri çəkinə-çəkinə deyir: Böyük ustad, dərslər söz yoxdur. Amma tələbələrin bəzilərinin diqqətinin dağıntı olduğu hiss edilirdi...

Cavab belə olur: Düz deyərsən. Amma sən, görünür, gözlərindən öyrənmək, bilmək sevgisi yağan axda öyləşmiş bir nəfəri görməmişən. Təkcə ona görə, başqa heç kəs dinləməsə belə, mən dərsimi böyük həvəslə deyirdim...

Bəli, Faiq Şahbazlının müəllimi, indi haqq dünyasında olan Ə.Dəmirçizadənin də görünür, bu hekayətdən xəbəri varmı. Və gələcəyə böyük ümidlər bəslədiyi Faiqin də məlumatlı olmasını istəyirəm.

Təcrübəli təhsil idarəçisi

İndi F.Şahbazlı Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nəzdində Sənaye və Texnologiya kollecinin direktorudur. Böyük kollektivdir. Lakin özünün dediyi kimi, kollec tələbələri ali məktəb tələbələri deyil. Amma bununla belə mən həmişə müəllimlərimizdən auditoriyada daha istedadlı tələbələrə köklənməyi, onların gözlərindəki atəşə diqqət verməyi xahiş edirəm.

Özü təvazökarlıq elədi, demədi. Amma mən bilirəm ki, F.Şahbazlı bu kollecdə direktor kimi çalışandan bəri çox dəyişikliklər olub. Həm təlimdə, həm də mənavi tərbiyə üzrə aparılan işlərdə uğurlar qazanılıb. Faiq müəllim deyir ki, kollektivin gücü, səmimiyyəti, gərgin əməyi sayəsində buna nail ola bilmişik.

Təkcə təhsil sahəsi? Yox, Faiq Şahbazlı ancaq təhsil sahəsində, təhsil adamları arasında tanınan bir insan deyil. Onu həm də vaxtilə dərslər dediyi, indi isə rəhbərlik etdiyi kollecın məzunlarının nümunəsində tanıyanların sayı daha çoxdur. Təkidimdən sonra onun tələbəsi olmuş keçmiş məzunlardan aldığı məktublardan bir neçəsinə baxmağıma icazə verir. Qürurludur. Biri ona düz yol göstərdiyinə, digəri haqqının tapdalanmasına imkan vermədiyinə, bəziləri isə həyatda düzgün mövqə tutmaqda onlara bələdçi olduğu üçün... təşəkkür edir, razılığını bildirir.

Elmi araşdırmaları, tədqiqatın nəticələri

Gizli niyyət. Bunlar öz yerində. Gənclərlə ünsiyyətə olan hər bir insan üçün vacib xüsusiyyətlərdir. Yadımıza salaıq ki, Faiq müəllim uğur qazandığı, se-vildi-yi kollektivdən - Quba rayonunun Xaltan kənd məktəbindən məhz üreyində uzun illər gizli saxladığı bir arzusuna görə, elmi araşdırmalar aparmaq, elmi mühitə qaynaıyb-qarışmaq üçün ayrılımışdı. Tale onu müxtəlif sahələrdə çalışmağa “təhrik” etsə də, heç vaxt elmi fəaliyyətdən əl götürməyib. Tədqiqat-larının nəticələri haqqında həm ölkə, həm də xaricdə keçirilmiş elmi konfranslarda çıxışlar edib. Yüzə yaxın əsərin-dərsliyin, dərslər vəsaitlərinin, məqalənin, tezisnin müəllifidir. Qədirbilən oxucuların, elmsevərlərin diqqətini F.Şahbazlının qələm məhsullarının dilinə, üslubuna yönəltmək istəyirəm. Bu, müasir elm üçün ən önəmli tələblərdəndir: Aydınlıq, arzu edən digər peşə sahibləri tərəfindən də başadüşülənlik. Bunlar F.Şahbazlının yaradıcılığında həmişə diqqəti cəlb edən cəhətlərdəndir. Sonra elmdə varislik. Onun uğurlarını təvazökarlıqla elmdə bünövrə yaratmış dəyərli alimlərimizin, xüsusən, müəllim-tədqiqatçıların əməyi ilə əlaqələndirməsi və onların paylarının ol-masını etiraf etməsi lazımlı keyfiyyət kimi diqqəti həmişə cəlb edib.

Bilirəm ki, 20 il Təhsil Nazirliyində çalışması, bunun böyük bir hissəsini Təhsil resursları şöbəsinə rəhbərlik etməsi, Təhsil İnstitutunun direktor müavini və Mərkəzinin rəhbəri kimi fəaliyyəti də Faiq Şahbazlının həyatında qalanı bir iz qoyub. Yeni nəsil dərslərlərin, onların elektron variantlarının yaradıl-masında, təhsilin müasir məzmununun hazırlanma-sında, milli təhsil kurikulumunun formalaşdırılmasın-da birbaşa iştirak edib, bir az dəqiq desək, bu sahə üçün məsuliyyət daşıyan şəxs olub. Bu istiqamətlər-dəki fəaliyyətin hər anı gərgin zəhmətin, dünya təc-rübəsinin araşdırılmasının, nəticələrin milli dəyərlə-rimiz nəzərə alınaraq tətbiqinin reallaşdırılması nəti-cəsində baş tutduğunu nəzərə alanda F.Şahbazlının Təhsil Nazirliyindəki əməyinin nəticəsi daha aydın görünür...

Nümunəvi ailə başçısı

Dünyanın diqqətini çəkən xüsusiyyətlərdən biri də ailə dəyərlərimizdir. Həyat yoldaşının bir insan kimi Faiq müəllimlə hansı çətinliklərdən keçdiyinə bir işarə var yazıda. 3 övladları var. Təbii, valideyn sevgisi ilə əhatə olunublar. Amma bu sevgi onları ərköyünləşdirməyib, insanlara ancaq yaxşı münasibət formalaşdırıb. İndi hər biri öz sahəsində ləyaqətlə çalışır, valideynlərinin yolunu müqəddəs tuturlar. Qızı Könül atasının yolunu davam etdirir- fəlsəfə doktoru, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin dosentidir, məsul vəzifədə çalışır. Oğlanları Cəngiz və Ögüz maliyyə sahəsində işləyirlər. İşdə də onların çalış-qanlıqları, ən əsası isə başqalarına münasibətləri yüksək qiymətləndirilir.

Nəvələri gözəl təhsil alır. Biri universitet qurtarıb. Üçü tələbədir, hələ balaca, çox istedadlı Faiq Şahbazlı da var.

Dostum və qardaşım Faiq Şahbazlı ilə bağlı yazıya başlayanda bildirdim ki, onun 70 illik mənalı ömrü bir məqalədə, olduğu kimi ifadə edilə bilməz. Ona görə də tək son yaşa, yüz il yaşa, qardaşım, deyərək, yazıya nöqtə qoyuram.

Oqtay ABBAS,
ADU-nun dosenti

Müəllimlikdən başlayan ömür yolu

Yetmiş illiyi ilə bağlı yazmağa həvəslə cəhd etdiyim Faiq Şahbazlı mənim atamın dostu Şaban Şahbazovun oğludur. Onunla uzun illərin dostluğuna çevrilmiş münasibətlərimizin kökündə də bu dayanır, dostluğumuzun bu qədər qayım-qədim olmasının əsas səbəbini heç vaxt başqa yerdə, hansısa təmənnada axtarmamışıq. Əlbəttə, şəxsi keyfiyyətlər də yaddaşımızda silinməz izlər qoyub. Bizim əlaqələrimizdən, münasibətlərimizdən xəbərdar olanların da, olmayanların da simalarında Faiq Şahbazlıdan söhbət düşəndə bir işıq görmüşəm, təbəssüm hiss etmişəm. Çox vaxt fəaiqsevərlər onu münasibətlərin qoruyucusu adlandırıb, dostlar arasında əlaqələrin təməli kimi qiymətləndirirlər.

Fakültənin tanınan tələbəsi

Xarakter və insan. Bu məqamda başa düşürəm ki, aydınlığın üstündən üslub xatirinə ötmək olmaz. Ona görə də yazıram ki, Faiq Şahbazlı 1955-ci ilin apre-lində yuxarıda adını çəkdiyim Orta Əmirxanlı kəndində dünyaya göz açıb. Çoxuşaqlı ailədə böyüyüb. Faiqin böyüdüüyü ailə nümunə kimi, qısa da olsa, nəzərdən keçirilsə, heç kim heç nə itirməz. Yeri gəlmişkən, qeyd edim ki, mən özüm də belə bir ailənin övladıyam. Yaxşı bilirəm, çoxuşaqlı ailədə böyümək ayağı yer, əli iş tutandan ailənin köməkçisi olmaq deməkdir: kim nə bacarırsa, kimin gücü nəyə çatırsa, o sahədə üzərində məsuliyyəti hiss edir. Daha kiçik yaşlarda bir insan olaraq bir məsuliyyət bəzən mexaniki şəkildə yerinə yetirilir. Çox keçməmiş görürsən ki, ailənin gündəlik həyatında sənə də payın var. Düşünürəm: Faiqi Faiq edən amillərdən biri də elə bu imiş. 13-14 yaşından o dövrün uşaqlarının çoxu kimi, müstəqil həyata qədəm qoyub - həmin dövrlərdə Orta Əmirxanlı (indi Vələslı) adlanan kənddəki səkkiz-illik məktəbi qurtarandan sonra Dəvəçi şəhərindəki (indi Şabran) T.Abbasov adına orta məktəbdə təhsilini davam etdirib. Doğrudur, kəndlə əlaqəsi tamamilə kəsilməyib, bazar günləri kəndə gəlib, ata-anası, bacı-qardaşları ilə görüşüb. Hər halda, sonrakı həyatı ilə bağlı qərarlarını özü verib. Orta məktəbi başa vuduğu il ali məktəbə qəbul olmayıb. Ona görə yox ki, qəbul imtahanlarından kəsilib, müsabiqədən keçməyib. Müəllim olmaq istəyib, Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi. İstəyin toxumlarını onun qəlbinə ədəbiyyat müəllimləri Qədir müəllimlə Sima müəllim səpib. O dövrlərdə yaşamış insanlar bu ixtisas üzrə təhsil almaq üçün ali məktəbə qəbul olmağın çətinliyini, yəqin ki, xatırlayırlar. Müsəbiqə böyük olurdu.

Amma ruhdan düşmədi. Bəlkə də ailədə hələ kiçik yaşlarından onda formalaşmış xarakter onu ümid-sizliyə qapılmağa qoymadı. Növbəti il arzu etdiyi ixtisas üzrə ali məktəbə, V.İ.Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun Filologiya fakültəsinə qəbul olundu. Öyrənməyə sevgisi, çətinliklərdən çəkinmə-məsi çox keçməmiş onu fakültənin tanınan tələbəsi-nə çevirdi. Və buranı fərqlənmə diplomu ilə başa vurdu. Ömür-gün yoldaşını da elə tələbəlik illərində seçmişdi.

Ucqar kənd məktəbinin müəllimi

Məndən başqa xatırlayanlar da olar. Haqqında söhbət gedən dövrlərdə ali məktəbi fərqlənmə diplo-mu ilə başa vurmaq elə də asan deyildi. Bu, təkcə ki-tablarla keçirilən yuxusuz gecələr demək deyildi, həm nümunəvi intizam, həm institut, həm də elə mikroçəmiyyətin ictimai həyatında yaxından iştirak etmək, tanımaq tələb olunurdu. Bu zirvəyə çatanla-rda ali məktəb öz qayğısını əsirgəməirdi. Onların ali məktəbdə saxlanılması, aspiranturaya qəbuluna şərait yaradılması, sonra müvafiq kafedrada işlə təmin olunması belə qayğıların bir qismi idi. Gənc məzunun da belə bir şansı vardı. Amma o, başqa yol seçdi. Ürəyində hamıdan gizli saxladığı bir arzusuna çatmazdan əvvəl məktəbdə işləmək, pedaqoji təcrübə qazanmaq istəyirdi. Eşidənlərin çoxu təəccüb etsə də, Faiq fik-rindən dönmədi. Heç kəsin gözləmədiyi bir addım atdı. İmkən olsa da, institutda qalmağa cəhd etmədi, tə-yinatını böyüyüb başa çatdığı Dəvəçiyə almadı, Quba

rayonunun ucqar bir kəndində - Xaltanda orta mək-təbdə işləməyə qərar verdi. Özü kimi Azərbaycan di-li və ədəbiyyat müəllimi ixtisasına yiyələnmiş həyat yoldaşı və ilk sevginin bəhrəsi kimi nə baş verdiyini hələ körpə üreyinə salmayan qızları Könülü də gö-türüb yollandılar Xaltana. Qısa müddət müəllim-di-rektor müavini, sonra isə direktor işlədi. Çalışdığı məktəbdə yeniliklərin tətbiqinə, şagirdlərin bir şəx-siyyət kimi formalaşmalarına, müəllimlərin yaradıcı fəaliyyətinin artırılmasına qayğı göstərdi, əlindən gə-ləni etdi ki, bu ucqar dağ kəndinin məktəbi, onun şa-girdləri yaxşı ad çıxarsınlar.

Bir qeyd: Olub ki, Faiq müəllimin vaxtilə dərslər dediyi, indi özləri də bir elin, bir obanın ağsaqqalı olan adamlarla görüşlərində iştirak etmişəm. Bir an-daca sanki, uşaqlaşmışlar, həminke dövrə qayıdıblar. Sözləri, hərəkətləri ilə müəllimlərinə ehtiramlarını bildiriblər, tanınmış təhsil işçisi, Azərbaycan Res-publikasının Əməkdar müəllimi, dəyərli dilçi alim Faiq Şahbazlı ilə aşkar fəxr etdikləri gözlərindən, səslərindəki ehtiraman hiss olunub.

Tələbələrinin sevimli müəllimi

Gizli arzusunun arxasınca. Hər halda, onu daim öz şirinliyi ilə çəkən arzusunu da unuda bilmədi. Təhsil aldığı institutun aspiranturasına qəbul olundu. Vaxti-lə ona dərslər demiş, dekanı olmuş tanınmış dilçi alim, xeyli müddət API-yə uğurla rəhbərlik etmiş akade-mik Afad Qurbanovun rəhbərliyi ilə dissertasiya işi üzərində çalışıb. Maraqlı olduğu qədər də mənavi olan bir mövzunu tədqiq edib. Müəllimi Ə.Dəmirçi-zadənin elmi-pedaqoji görüşlərini araşdırıb. Aldığı nəticələr görkəmli alimlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Bu, az-az baş verən hadisələrdəndir: Elmi əsərin, elmi işin mənavi, əxlaqi nəticəsinin ol-ması. Faiq Şahbazlının dissertasiya işində bu vəzifə-nin ustahqla yerinə yetirilməsi də peşəkarların diqqə-tindən yayınmayıb...

Sonra vaxtilə özünün təhsil aldığı ali məktəbdə laborant, müəllim kimi çalışıb. Baş müəllim, dosent olub. Bunlar eyni tip hadisələr üçün cığır kimi də qiymətləndirilə bilər. Amma Faiq müəllim heç vaxt bu ülgülərə qısılmayıb. Çox keçməmiş dərslər dediyi tə-ləbələrinin sevimlisi olub, nümunəvi pedaqoji kimi haqqında xoş sözlər deyilib. Amma özü də etiraf edir: təkcə dərslər deməklə nə yaxşı müəllim olmaq müm-kündür, nə də yüksək keyfiyyətli kadr yetişdirmək. Keçirdiyi tədbirləri, tələbələri ilə birlikdə iştirak et-dikləri konsertləri, olduqları muzeyləri xatırlayan dərslər dediyi məzunlar indi də həmin günləri məmnun-luqla yada salır, şagirdləri ilə işdə keçmiş müəllimlə-rinin nümunəsindən, onlar üçün etdiklərindən danı-şırlar.

Əbadi sevgi. F.Şahbazlıda müəllim peşəsinə bir vurğunluq, bir sevgi var. Bunun üçün müəllimlərinə borclu olduğunu deyir. Deyir ki, bir dəfə sonralar el-mi-pedaqoji fəaliyyəti ilə bağlı elmlər namizədliyi üzrə dissertasiya işi yazdığım Ə.Dəmirçizadənin dər-si idi. Amma tələbələri hansısa tədbirə aparmışdılar. Mən ona məsələni bildirmək, dərslər olmayacağını de-mək üçün qalmışdım. Kafedraya gəldim. Tələbələrin tədbirdə olduqlarını dedim. - Eybi yox, gedək audito-riyaya, - dedi. Sonra əlavə etdi: Faiq, mən otaqda is-tər əlli tələbə olsun, istər bir tələbə, fərqi yoxdur, hə-min müəhazirəni deyəcəyəm. Otur, mühazirəyə başla-yım. Beləliklə, 90 dəqiqə ərzində mühazirəsini dedi,

